

Przemoc wobec kobiet ze względu na płeć – badanie na poziomie Unii Europejskiej

Artykuł 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej uznaje prawo do bycia wolnym od wszelkiej dyskryminacji, w tym dyskryminacji ze względu na płeć.

Kontekst polityczny

Zarówno rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie eliminacji przemocy wobec kobiet (z dnia 26 listopada 2009 r.), jak również wnioski Rady Unii Europejskiej na temat likwidacji przemocy wobec kobiet (z dnia 8 marca 2010 r.), podkreślają brak regularnych i porównywalnych danych dotyczących przemocy wobec kobiet w Unii Europejskiej (UE). Mimo że wiele państw członkowskich UE przeprowadziło stosowne badania, ich wyniki są nieporównywalne lub nieaktualne.

W związku z tym, Parlament Europejski w rezolucji odnoszącej się do programu sztokholmskiego (z dnia 25 listopada 2009 r.), wezwał Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) do opracowania i opublikowania „wiarygodnych i porównywalnych statystyk na temat wszystkich przyczyn dyskryminacji [...] oraz do równego traktowania tych różnych przyczyn, co dotyczy również porównywalnych danych na temat przemocy wobec kobiet w UE”.

Wiarygodne i porównywalne dane mają zasadnicze znaczenie zarówno dla oceny rozmiaru tego zjawiska jak również w celu znalezienia odpowiednich rozwiązań.

Kluczowe zagadnienia

Przemoc wobec kobiet a UE

Przemoc wobec kobiet nadal stanowi palący problem w państwach członkowskich UE, który narusza podstawowe prawa kobiet, takie jak prawo do godności, równouprawnienia i dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Wpływ przemocy wobec kobiet wykracza daleko poza osoby bezpośrednio zaangażowane (ofiary i sprawcę), albowiem oddziałuje także na rodziny, społeczności i ogół społeczeństwa.

Równouprawnienie kobiet i mężczyzn jest fundamentalną zasadą UE zagwarantowaną w traktatach unijnych i Karcie

praw podstawowych UE. Przemoc wobec kobiet narusza kilka artykułów Karty, takich jak godność człowieka (art. 1), prawo do życia (art. 2), prawo człowieka do integralności (art. 3), zakaz tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (art. 4), prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego (art. 6) oraz niedyskryminacji (art. 21). Determinację UE w zwalczaniu przemocy ze względu na płeć Komisja Europejska potwierdziła w swojej „Strategii na rzecz równości kobiet i mężczyzn 2010–2015” (z dnia 21 września 2010).

Badanie ankietowe Agencji Praw Podstawowych UE na temat przemocy wobec kobiet

W latach 2011–2012 Agencja Praw Podstawowych UE przeprowadzi ogólnoeuropejskie badanie ankietowe dotyczące przemocy wobec kobiet. Jest to pierwsze tego rodzaju badanie, w ramach którego zostaną przeprowadzone wywiady z 40 000 kobiet z 27 państw członkowskich UE i Chorwacji wybranych za pomocą losowego doboru próby. W ten sposób, badanie dostarczy rzetelnych i porównywalnych danych, które decydenci potrzebują do kształtowania przemyślanej, ukierunkowanej polityki w zakresie zwalczania tego typu przemocy.

Celem badania jest:

- dostarczenie faktów potrzebnych głównym zainteresowanym stronom, takim jak: decydenci, praktycy i organizacje pozarządowe, w celu opracowywania polityki i innych środków służących zwalczaniu przemocy wobec kobiet;
- uzyskanie po raz pierwszy na poziomie UE porównywalnych danych na temat stopnia i charakteru doświadczeń kobiet w odniesieniu do przemocy i znęcania się fizycznego, seksualnego i psychicznego, w tym także danych dotyczących tego, czy kobiety zgłaszają tego typu doświadczenia a jeśli tak, z jaką spotykają się reakcją;
- przyczynienie się do gromadzenia danych w celu opracowania wskaźników, które będą stosowane do monitorowania przemocy wobec kobiet oraz wdrażania środków zaradczych.

Ocena zjawiska przemocy wobec kobiet

Zamierzeniem tego badania jest uchwycenie doświadczeń przemocy w życiu codziennym kobiet – w tym **przemocy fizycznej, seksualnej i psychologicznej**, znęcania się i nękania ze strony obecnych i byłych partnerów oraz osób niebędących partnerami. Badanie to będzie brało pod uwagę okres ostatnich 12 miesięcy i obejmie kobiety w wieku powyżej 15 lat. Ponadto, w ramach tego badania będzie można również określić **doświadczenia przemocy przed 15 rokiem życia**, co umożliwi uzyskanie pełnego obrazu doświadczeń kobiet na przestrzeni całego życia.

Objektem badań będą doświadczenia przemocy w różnych środowiskach, takich jak dom czy miejsce pracy, a także formy przemocy/znęcania się na przykład przy użyciu nowych technologii komunikacyjnych, takich jak wiadomości tekstowe czy internetowe portale społecznościowe. Badanie będzie uwzględniało również pytania dotyczące częstotliwości i dotkliwości przemocy, jej skutków fizycznych, emocjonalnych i psychologicznych, korzystania z opieki medycznej i innych usług, zadowolenia z wykorzystanych usług, a także pytania dotyczące doświadczeń kobiet w kontaktach z policją oraz ich poczucia bezpieczeństwa.

Metodologia

Badanie ankietowe Agencji Praw Podstawowych UE na temat przemocy wobec kobiet będzie polegało na gromadzeniu danych ilościowych na dużą skalę w oparciu o szczegółowy kwestionariusz. W ramach tego badania przeprowadzone zostaną standardowe wywiady bezpośrednie z losowo wybraną próbą 1 500 kobiet w każdym kraju, co w sumie da wywiady z **40 000 kobiet** w całej UE. Wyniki dostarczą reprezentatywnych danych dotyczących przemocy wobec kobiet na poziomie unijnym i krajowym.

Biorąc pod uwagę różnorodność form przemocy wobec kobiet i nieodłączne ograniczenia każdej metody badawczej, nie można oczekiwać, że badanie określi wszystkie zjawiska przemocy wobec kobiet. Stosunkowo rzadkie formy przemocy lub formy dotyczące głównie określonych grup – takie jak handel kobietami i dziewczętami lub okaleczanie żeńskich narządów płciowych – nie zostałyby uchwyczone w wystarczającym stopniu w losowo wybranej próbie.

Prace przygotowawcze do badania ankietowego

Od 2010 r. Agencja Praw Podstawowych UE uczestniczyła w konsultacjach z zainteresowanymi stronami i ekspertami, aby opracować szczegóły projektu badania ankietowego odnoszącego się do przemocy wobec kobiet. Skupiono się przy tym przede wszystkim na zakresie i celach badania,

potrzebach decydentów na poziomie unijnym i krajowym oraz na technicznych aspektach metodologii badania.

W latach 2010–2011 Agencja Praw Podstawowych UE przeprowadziła wstępne badanie na temat przemocy wobec kobiet w sześciu państwach członkowskich UE: Finlandii, Hiszpanii, Niemczech, Polsce, Węgrzech i Włoszech. Studium to, poprzedzające główne badanie, miało pomóc Agencji w opracowaniu pytań ankietowych, które zapewnią porównywalne rezultaty w odniesieniu do przemocy doświadczanej przez kobiety w UE. W ramach tego studium zbadano pojmowanie przez różne kobiety najważniejszych pojęć, które będą analizowane w badaniu, odnoszących się do doświadczania przemocy fizycznej, seksualnej i psychicznej w sferze „domowej” i w miejscu pracy, a także w nowych środowiskach, takich jak internetowe portale społecznościowe.

Zalecenia oparte na faktach

Wyniki

Rezultaty badania, które zostaną podane do wiadomości publicznej w 2013 r., dostarczą informacji toczącym się debatom na temat działań na poziomie UE na rzecz zwalczania przemocy wobec kobiet – na przykład poprzez nowe ustawodawstwo, harmonizację istniejących przepisów lub programy poszerzania wiedzy wśród obywateli unii. W każdym kraju badanie dostarczy informacji istotnych dla pracy policji, organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz podmiotów w sektorach opieki zdrowotnej i społecznej, co pomoże bardziej efektywnie przydzielać zasoby i ulepszać usługi. Dane dotyczące liczby przypadków przemocy, potrzeb ofiar i jakości otrzymywanej pomocy mogą przykładowo skłonić do ponownego oszacowania lub realokacji dostępnych zasobów na rządowe i pozarządowe usługi wsparcia dla ofiar.

Dodatkowe informacje:

Aby dowiedzieć się więcej o Agencji, odwiedź naszą stronę internetową:

<http://fra.europa.eu>,

a w szczególności:

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/projects/proj_eu_survey_vaw_en.htm.

Lub skontaktowania się, wysyłając wiadomość pod adres: information@fra.europa.eu.